

КЪАРАКЕТИАНЫ ЮСУФ

1225.570

ТАУ
ОЮУЛА

КЪАРАКЕТЛАНЫ ЮСУФ

**ТАУ
ОЮУЛА**

НАЗМУША

СТАВРОПОЛЬ КИТАБ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ЧЕРКЕССК

1965

АЛ СЕЗНЮ ОРНУНА

Къаракетланы Юсуфну бу биринчи назму китабчыгыды. Эндиге дери аны бла окъуучу газетде, джаш авторланы джыйымдыкларында тюбей тургъанды.

Юсуфну биринчи назмуларында огъуна кесина энчи ауазы, ритмасы, поэтлик тюрсюню танылады. Ол не затны юсюнден не форма бла джазса да, хар сёзюнден поэзияны тылпыуу уруб турды. Аны ючюн болур, Юсуфну назмуларын окъусанг, исси кюн салкъын аязчыкъ ургъанча, къыш боранда ышыкъгъа къысылгъанча боласа. Алида аллай бир джылылыкъ, аллай бир ариулукъ барды. Поэтни эм ариу сёзлери, эм иги назмулары уа таулу тиширыугъа аталгъандыла.

Чакъгъан терекде эртденни чыкъча

Насыб чачалла кёзлеринг,
Къобандан тартхан салкъын аязча
Джюрек сылайла сёзлеринг.
Джашил кийимли кёгет терекни
Байлыгъы санга ушайды,
Ана джюрекде терен суймеклик
Кетмезден узакъ джашайды.

Нега:

Сен джангы атхан кёксюл тангдан
Ууакъ ышара чыкъгъанча,
Чууакъ кечс ууакъ джулдуздан
Джумушакъ джарыкъ алгъанча...

Ма бу эки-юч тизгинде огъуна тиширыуну
хурметли поэтлик тюрсюнюн къалай ариу сурат-
лайды! Ол бусагъатда да джаза болур тиширыу-
ланы юсюнден, тиширыуну юсюнден джазгъан а
джашауну, суймекликни, ариулукъну юсюнден
джазады.

Багъалы джаш поэт, китабчыгъынгы чыгъала,
анга къыйыны киргенле сеннге ашхы джолгъа
дейдиле.

КЪАГЪЫЙЛАНЫ Н.

Ленинге

У ргъан джелге къанат джайгъац,
Ёхдем къушча тау башында,
Джарлы халкъны бирге джыйгъан
Ленин болду иш башында.

Сууукъ джелле уруб джыртыб
Булутланы чачханда,
Ленин болду джол джарытхан
Насыб эшик ачханда.

Тенгиз къайнай булутладан
Ог джилтинле тартханда,
Ленин болду джол башчыбыз
Бизни ючюн танг атханда.

Патчах къысыб тау тарлагъа
Кюн кёргюзмей ёсгенде,
Ленин болду джолну ачхан
Кенг тюзлеге ёзенде.

Мамукъ кибик ишчи халкъгъа,
Къурчдан къаты джаулагъа
Ленин болду узакъ джерден
Кюн тийирген таулагъа.

Гитче, улуу айырмаздан
Хар миллетни бирча кѳрген,
Ленин болду кюн таякъча
Эркинликни бизге берген.

Кюмюш башлы Минги Тауда
Къанат къагъад къызыл байракъ,
Ленин берген тенг джашауда
Джарыкъ тиед кюн таякъ.

Кёзле

Кёзлеринги юретелсенг
Джитиликге,
Джюрек ёсер тохтамайын
Бек мийикге.
Тегерекде болгъан затны
Кёре билсенг,
Джюрегингден ауну алыб
Кёзле берсенг,
Алай кёзле кёб затланы
кёрюрле,
Джюреклеге кюн таякъла
Берирле,
Къызыл гюлле кюн таякъны
Эмгенлерин,
Эртден чыкъны кюн таякъгъа
Бергенлерин;
Джаз башында чирчиклени
Ачылгъанын,
Луазлары джюрек сылай

Чачылгъанын;
Джангы гюлню кюн аллына
Ышаргъанын,
Кюн джетенлей, уялгъанча
Къызаргъанын;
Джаш къайынчыкъ, аяз къакъса,
Бююлгенин,
Субай къызчыкъ суу алгъанча
Ийилгенин.
Ана тилим, миллетим
Къан тамыры,
Джашаууну тебиб тургъан
Джан тамыры,
Ариулугъунг, шатыклыгъынг
Кюн таякъча.
Джашил чакыгъан кенг терекде
Джаш бутакъча.
Сёзлеринги излеб таба
Мен бек билсем,
Кийимлени сен бериренг,
Кие билсем.

Нъайтама дагъыда санга

Къарла эриб, джауум джауб, сен къобуб
Къобан толуб, таудан, ташдан секире,
Бсагъасын суу джанында юйюмю,
Къоба келиб сен джадайса ёкюрэ.

Ёкюрюб къызгъан маралча таулада,
Ыйнакълаб сен чакъыраса къатынга,
Ма сууунг къобуб бу деулюкню керюб
Къарачай «Къобан» дегенди атынга.

Минги Тауну минг джылланы ол кёрюб,
Акъ ёшюнюн бёлегенин булутха,
Сен да агъа ол ёшюнден джылтырай.
«Минги Тау» дегенди анга да атха.

Ненча ёмюр къуш къанатча шууудай
Ётдюле болурла ма андан бери?!.
Сыбызгъыны джыр тартхан ауазыча,
Сен созулуб Азов тенгизге дери.

Къарачай таулада къуш къанатланы
Толкъунларында салкъын аязлары.
Шууудайдыла тенгиз джагъасында
Болуб Азовну толкъун ауазлары.

Туугъан юйюнгден сабий эт алгъанча,
Алгъанса сен «Къобан» атны тауладан,
Кёкде джулдуз оюулу «Къойджолуча»,
Толуса къарнашлыкъ миллет тойладан.

Къобуз таууш дженгил чыкъса, черкесли
Джел ургъанга от къучагъын ачханча,
Бир къууму тебсейдиле сюзюлюб,
Кёксюл булутла джаш джелден къачханча...

Майна, къарачайлы къуш къанатыча,
Таулу джамчы къанат тауушдан ала.
Ногъай къыз гюлге таралгъан булбулча,
Джырлайды джюрскге скоймеклик сала.

Барын да бу тауушланы джыйгъанча,
Къобан согъады кеб тартуулары.
Къарачай къызны субай бармакълары
Бергенча танг ауазларын таулары.

Ол ауазла будайла бла шыбырдай,
Къобанны төбен бойнунда, тюзледе.
«Къобан» десенг ма не узакъда да,
«Анам» дегенча тауушунг сёзледе.

Этда санга

Кысыучан эдим кёзлерими
Сен эсеме тюшгенлей,
Кёз аллымда келиучен эдинг
Кюн таякъла текгенлей.

Ачалмайын кёзлерими мен
Тансыкъ ала тургъанча,
Къарай эдим санга ашыгъыш
Тас этерге къоркъгъанча.

Къарангы кече узакъ отну
Джууукъ джерде кёргенча,
Узата эдим къолларымы
Джетерге умут этенча.

Аны эслеб къозугъанча, сен
Тебрей эдинг узая.
Кёз жылыуунг кесине тарта,
Уууакъ-ууакъ ышара.

Тюрсюнюнгю ауана баса
Джукъланаенг узакъда,
Мен къайтыб аны туталмай
Къала эдим тузакъда.

Низами

Ёмюрлюк тауладан джелле ётгенча
Минг-минг джылланы салкъын шууулдай,
Кёб ёмюрден ётюб гянжалы булбул,
Энтда джырлайды джюрекле сылай.

Тенгиз толкъунлары алыб атханча,
Накъут-налмазны тенгиз тюбюнден,
Терен оюмла бюгюн да солуйла
Гюллю дюрюлеча тизгинледен.

Ол тизгинле фахму отдан джылтырай
Ичгенча Гянжа сууну аязын,
Бередиле аны джибек чачакълы
Таллагъа шыбырдагъан ауазын.

Кюн аллына джер къучагъын джайгъанча,
Ёмюрден ёмюрге къучакъ джая,
Болады энтда юлгю бек кёблеге
Назму гюллеге кюмюш чыкъ джыя.

Тиширыугъа

Сен джазгы кюннге кесинг ушайса
Басхан джеринги джылыта,
Май айда тийген кюн таягыча
Баргъан джолунгу джарыта.

Чакъгъан терекде эртденги чыкъча
Насыб чачалла кёзлеринг,
Къобандан тартхан салкъын аязча,
Джюрек сылайла сёзлеринг.

Джангы ачылгъан сен гокга хансха
Онсегиз джылда нёгерсе,
Джетген джашлада джити джюрекни
Кючлю болса да бюгесе.

Сен келин болсанг, нёгер джюреги
Сени ючкн татлы тарайды,
Сен ана болсанг, сабий кёзлери
Ышарыб сеннге къарайды.

Джазгы джаумдан кегерген кибик
Тюзлени джашил кийими,
Сени кьолунгда хурметли ышарад
Юйледе сабий суйююю.

Джашил кийимли кегет терекни
Байлыгы: сениге ушайды,
Ана джюрекде терен суймеклик
Кетмезден узакъ джашайды.

Кююш саяуча джигер кьолларынг
Бирча джарайла хар ишге,
Колхоз тюзледе, завод ичинде
Кеси юйюнгде ишлеге.

Къобан

Кёксюл чарс басхан джашил тауладан
Мен алалмайма кёзюмю,
Къобан ёзени, санга береме,
Джюрекде татлы сёзюмю.

Къойла мангырай джашил ёзенде,
Салкъын аязчыкъ тартады.
Тауда къойчуну акътёш парийи
Тилин чыгъарыб джатады.

Акъ булутла мийик къаялагъа
Акъ дарий кибик чулгъана,
Энишге тюше, ёргеракъ чыгъа
Бир бирлери бла булгъаша.

Бурулуб ойнай таула башындан
Ала сюзюлюб къарайла,
Аяз къакъгъанлай юзюле келиб
Къая ранланы джалайла.

Ёхдем къаяла эрин чюйюре
Акъ булутланы джаралла,
Кёмюк джалкъалы суу толкъунла да
Ташлагъа ёшюн уралла.

Къубулчакъ хансла тау ёшюнюнде
Шыбырдайдыла джел бла.
Къобан суу да ушакъ этеди
Суугъа салынган тал бла.

Джашил джибекча салынган чачын
Суу толкъунлары тарайла.
Кече да, кюн да анга шыбырдай
Ыйнакълаб аны сыйлайла.

Къобан шоркъулдай, мермер ташланы
Тохдамай, талмай тарайды.
Суугъа келиучю таулу къызлагъа
Тансыкъ болганча къарайды.

Таулу къызнь джохар чачыча
Салынгандыла кюрокъала,
Джангы джырланы Къобан джырлайды
Къууанчдан толус чайкъала.

* * *

Сен джангы атхан кёксюл тангдан
Ууакъ ышара чыкыгъанча,
Чууакъ кече узакъ Джулдуздан
Джумушакъ джарыкъ акыгъанча.

Джангы ачылгъан гокга хансда
Сен джылтырагъан чыкъ тамчы,
Ариу кирпичле ууакъ къалтырай
Джел этгенча инджи джамчы.

Джауумдан сора джанкъылышча
Сен чыкъдынг джашау джолума,
Джаз башында назик джанкъозну
Алгъанча болдум къолума.

Джауум тамчыда кюн таякъча,
Кёзюме къараб ышардынг,
Аны джарыгъын манга кёргюзюб
Алыб ызына джашырдынг.

Джюджекчикле

Тюклю джанчыкъ джюджекчик,
Джоу-джоу этед, джылайды,
Тас этгенди анасын —
Аны излеб къарайды.

Джюрекчиги къайгылы
Ары-бери джортады,
Джоу-джоу эте тохдамай
Ауузчугъун ачады.

Арый келиб тохдаса,
Бюртюкчюкле къабады,
Эске тюшсе анасы
Ол дагыда чабады.

Аны кёрюб Файрузчукъ
Джюджекчикге болушду,
Табыб аны анасын
Джюджекчиклеге къошду.

Джазгы назмула

Тау гюлчюкню чапрагына
Джан салырма ол джырларлай,
Санга этген джырларыма
Гюлле суйюб тынгыларлай.

Кюн аллына ол ышарыб
Джырны алай джырларлай,
Чегетледе кьаблан сюрюу
Тохдаб анга тынгыларлай.

Ол гюлчюкде акъ чапракъла
Суйюннгенден кьызарырай,
Аяз кьакъса назик саны
Сыбызгыча сызгырырай.

Чууакъ кёкде кёб джулдузла
Аны эшитиб ышарырай,
Кёксюл тангдан кийим кийиб
Тау чегетлерим джарырай.

Чууакъ кече

Чууакъ кёкде кёк дарийге чырмалыб
Уялгъанча кёргюзюрге санларын,
Ненча джулдуз джанадыла джылтырай
Джаннган отдан салыннганча джанлары.

Кёкню бетин бютеу басыб джулдузла
Кими джарыкъ, кими мутхуз ышара,
Толгъан ай да алтын чачы тозурай,
Шош-шош келед джулдузланы ашыра.

Тау джитиле, джашил ёсген чегетле
Джукълайдыла ай джарыкъгъа бёлениб,
Ёзенлеге атадыла ауана
Тюрсюнлери суратлача билиниб.

Кирпик къагъа мийик кёкде джулдузла
Чууакъ кече нюрюн джерге береди,
Къыз бойнунда инджи кибик ууакъ чыкъны
Чомарт къолдан джашил хансха себеди.

Анда-мында ханс ичинде каскала
Джырлайдыла, кьонгурауча зынгырдай,
Узакъ болмай тау суучукьну ауазы
Къалтырайды ууакъ-ууакъ шоркъулдай.

Кёк да, джер да ма бу халда биригиб
Кёрюнмейин бир затны да къаугъасы,
Ышарады толгъан айны бетинде
Ата джуртну анга берген саугъасы.

Адам нёлю

Бир кьарасам, ышараса суйюнюб,
Бир кёзюуде таб харх этиб кюлесе,
Бир-бирде уа тубан басыб бетинги
Акьылынгы кёб затлагъа бёлесе.

Бир минут да аулаб бошаб джер юсюн,
Андан ётюб джулдузлагъа джетесе,
Аны бошаб джерге тюшюб дагъыда
Адам ючюн кёб сагъышла этесе.

Бир кёзюуде кюн таякъдан кийим этиб
Дугъум кёзлю таулу кьызгъа бересе,
Эртден чыкъдан ол тюймеле тюйюб
Санга ышара тебсегенин кёресе.

Кёз джумгъунчу ол суратны орнуна
Сют кёмюкча чакъгъан садны кёресе,
Анга батыб бёленнгенча мамукъгъа
Къууаннъандан тохдамайын кюлесе.

Кёк джашнаса булутланы къызыл окъа
Гикген кибик чалыб-чалыб бир бирине,
Джер джюзюнде сен туююлмюсе хар затны
Табын табыб джетдириучю джерине.

Оюмларынг узакъ кетиб учсанг да,
Къарылгъашча сен уянга келирсе,
Къол джылыгуунг джерни юсюн джылыгыб,
Хар кючюнгю джашау ючюн берирсе.

Санга

Къол джылыуунг джаз тылпыу'а
Джерни бетин джылытса,
Кез джылыуунг кюн нюрюча
Джюреклени джарытса.

Къол кыйынынг джюреклени
Джылтыратса, джашнатса,
Сабан сюрюб мюрзеу себиб,
Джер тюрсюнкюн джашнатыб,
Кегет терек орнатса.

Ма ол халда сен джер джюзюн
Ала кюйюз этелсенг,
Ол ишледе хорламлагъа
Сек талмайын джеталсанг,

Ол кюйюзде бир оюуну
Бармакъ кючюнг джарытса,
Къууандырыб адам кезюн
Ол кесине къаратса.

Кёб халкъланы тюрсюнлери
Ол кюйюзде жёрюнсе,
Бузулмайын бояулары
Белгилери билинсе.

Ушар эди ма ол кюйюз
Тау чегетде талагъа,
Гокга хансны хар тюрсюню
Салынганча оюугъа.

Тау къайын терек

Таула башында акъ къайын терек,
Санга ушатыб къарайма.
Чегет ичинде гокга ханс кёрсем,
Сенсе деб башын сылайма.

Акъ къайын терек джел бла ойнайса,
Бурма башынгы джел тарай,
Чыммакъ кюмюшден кьююлгъан санынг,
Кюн таякъ джетсе, джылтырай.

Джашил сыргъалы бурма чачынг да
Эртденги чыкъдан толгъанды,
Ма ол чачынгда акъ ёшюнюнгде
Мени джюрегим кългъанды.

Башха кишини къатынга кюймай,
Сен джангыз джел бла ойнайса,
Джел да шыбырдай, сен да тынгылай
Непча джылланы санайса?!.

Джибек чачакълы узун булчукъла
Субай санынгы джабалла,
Аяз къакъгъанлай, ууакъ зырылдай,
Махданыб аны ачала.

Уллайгъан кибик сен да бюгюле,
Аланы ызына тартаса,
Шош-шош шууулдай, салкъын аязгъа
Татлы сёзлени айтаса.

Къайда айлансам да, къайда болсам да
Сен шууулдайса тохдамай,
Къатынга барыб салкъыннга олтурсам,
Кет деб айтмайса уялмай.

Кюн аллында теренле

Кёк дарийча кёксюл чарсха бёлениб,
Къубулгъанла эртден чыкъдан джылтырай,
Кюн аллында джашил чачла кёбдюрюб,
Тау чегетле ала къакъса къалтырай.

Олтургъанча ичлеринде оркестрла
Зынгырдайла чыпчыкъ джырдан чегетле,
Тынгылайла бек суююнуб, эс бёлюб,
Шыбырдайла ол джырланы ариу кёрюб.

Чыбчыкъла да аны кёрюб, кёллениб,
Кими базыкъ, кими назик ауазла
Тартадыла тюрлю-тюрлю тартыула,
Эжиулери таудан къакъгъан аязла.

Бир кесекге сабыр болуб тынгылаб
Сызгъыралла, джюуулдейле, биригиб.
Кими къууаннгандан кюлгенча,
Кими чакъыргъанча суйгенинги бек билиб.

Бир кѡаууму ашыкѡмайын шош джырлай,
Тартадыла джюрегинги сагѡышха,
Ашыкѡмайын сен тынгыла дегенча
Чегетледе кюн аллына алгѡышха.

Кюн да аны эшитиб, джылы ышара,
Алтын таракѡ джашил чачын тарайды.
Бармакѡлары алтын кибик джылтырай,
Чегет башын суйген кѡлча сылайды.

Бу хурметни мен бузарма дегенни
Джер тюрсюню ёмюрюнде кечалмаз.
Огѡай, энди ол хурметни орнуна
Адам кѡлуу тобла, окѡла чачалмаз.

Булутла

Кенг тенгизледе кёмюк джалкъалы
Суу толкъунлагъа ушайсыз.
Алача сиз да, тохтамай, тынмай,
Джелле скоргенлей джашайсыз.

Адам кёлюнде сагъышла кибик,
Къайнай, бурула чыгъасыз.
Тауну тюзню да ариу джашнатыб.
Барын да бирча багъасыз.

Сейир туююлмюдю, адам кёлюча,
Сиз да тюрлене турасыз.
Бир бек къарала, бир да агъара,
Къаллай джерлеге барасыз.

Хар къалайда да бирча болурсуз,
Джауум аллында къарала.
Джауум бошалса, акъ ёшюнюгюз
Салкъын аязда тарала.

Алай болса да, бизни таулада
Эм ариу кийим киссиз.
Кёксюл дарийча таугъа чулгъаныб,
Сиз шош джатаргъа сюесиз.

Сора тебрейсиз, аяз къакъгъанлаи,
Ууакъ титирей, созула.
Ёргерек чыгъа, энгишге тюше,
Кетер къан алыб къозгъала.

Бурула, къайнай, таула башындан
Сюзюле келиб, къарайсыз.
Кетерден алгъа тансыкъ алгъанча
Къая ранланы джалайсыз.

Андан минесиз джел къанатлагъа,
Кенг тенгизлеге барасыз.
Таулача мийик толкъунла къозгъаб,
Тенгизге къаугъа саласыз.

Кюмюш джалкъалы тенгиз толкъунла
Мыллык аталла гюрюлдеб.
Сизни джугаргъа умут этгенча
Ёшюн уралла, дюнгюрдеб.

Кюкюрей, джашнай, сиз да джууабха
От садакъланы тартасыз.
Суудан тойсагъыз аланы къюуб,
Тюзлеге келиб джатасыз.

Къызыл наныкъ да, будай бюртюк да,
Бишген алма да сакълайла.
Кими къызара, кими саргъала,
Тансыкълаб сизге къарайла.

Ахматчынгъа

Санга ушаш алмала
Ууртлары кызара,
Чакъырадыла сени
Кюн тюбюнден ышара.

Келчи, Ахмат, сен бизге
Джууукъ келиб бир къара.
Бизге ушаргъа суйсенг
Сезюбюзню ангыла.

Кюнню, сууну, хауаны
Биз сюебиз хар неден,
Кюнден бояу алабыз,
Суу ичебиз биз джерден.

Чапракъла хауа тарта
Солуйбуз хауа кючюн.
Кёремисе, барын да
Джыябыз сени ючюн.

Бизге, суйсенг ашаргъа,
Дженгил-дженгил келе тур,
Къурт, къамжакъ, ханс къоймай,
Сен да бизни сакълай тур.

Мухтарчыкъ

Д жаз башында Мухтарчыкъ
Чыбчыкъ уя ишлейди.
Сад ичинде терекде
Анга орун излейди.

Уялагъа къууаныб,
Чыбчыкъчыкъла келелле.
Мухтарчыкъны тансыкълаб,
«Джюу-джюу» салам берелле.

Балаларын уяда
Мухтар эсли сакълайды,
Къуш, кишдик да джибермей,
Эртден, ингир джокълайды.

Аны ючюн чыбчыкъла
Мухтарчыкъгъа джарайла.
Къурт, къамыжакъ къоймайын,
Садха ариу къарайла.

Салкын аяз шош кѳагѳа
Аны башын сылайды.
Акѳ кѳгюрчюн хауада
Тынчлыкѳ джырны джырлайды.

Джер джюзюнде тохдамай,
Хауа айлана барады.
Тынчлыкѳ джыры кѳайда да
Насыб белги болады.

Тохдамайын хауада,
Акѳ кѳгюрчюн ойнасын,
Чууакѳ кѳкню булутдан
Арымайын сакѳласын.

Ань нёгюрчюн

Кёксюл бетли хауа толкьун
Салкьын аяз тартады.
Акъ кёгюрчюн къанат джайыб
Аны юсюнде учады.

Уча барыб мийикде,
Къанат къакъмай сюзюлед,
Таш тюшгенча хауадан
Бурула келиб юзюлед.

Тюгел джетмей джерге да,
Къанат таууш этеди.
Садакъ кибик дагъыда
Кёкге тартыб кетеди.

Тюз иннетли сабийчик
Анга къараб ышарад.
Къолун силкиб, къууаныб,
Ашхы джолгъа ашырад.

Турнала

Аилана-бурула,
Бир бирлерине чулгъана,
Турнала узакъдан келелле,
Абезекде дугъумкёзге,
Тохдамай салам берелле.

Турнала тизгини
Бирлешиб къапат къакъгъанча,
Этекле, дженгле джел эте,
Сюйген джюрекге кёл эте.

Тохдамай ызынга,
Джел бюкген гокга хансчыкъча,
Сен дженгил-дженгил къарайса,
Сюймеклик ауруу салыб,
Энди ызымдан марайса.

Абезекге бара,
Кёзюнге ышарыб къарасам,
Къарама меннге дейсе алай,
Сенден башха да бардыла
Меннге къарагъан бир талай.

Къобан

Буз къабдаллы ёхдем тауда къарладан
Сен келесе къайнай, бёрке шуулдай,
Ташха мине, таудан тюше, тарладан
Сен чыгъаса, кёмюк эте шоркъулдай.

Минги Тауда кёксиол тарихан бузладан,
Миялача кёз къамата агъаса,
Суугъа келген дугъум кёзлю кызыладан
Кёз къакъмаздан тау макъамла согъаса.

Суу къобхандан «Къобан» атаб атынга,
Ётген узакъ ёмюрлени биринде,
Элле болуб, джууукъ тюшюб къатынга,
Сау Къарачай ёсе келгенд джерингде.

Ишни суйген шош джюрекли эллеринг
Къалмай джангы юйледен толгъандыла,
Ойнай, кюле джарыкъ болуб кёллери
Ёзенлеге джангы хурмет салгъандыла,

Салкыш аяз тау башындан эжиу этэ,
Къобан ёзен джангы джырла джырлайды,
Минги Тау да насыб джыргъа эси кете,
Къобан таба ышарылыб къарайды.

Тау башында кюн таякъла нюр теге,
Тау тюрбюнде семиз малла отлайла,
Чегетледе бишген кегет бутакъ бюге,
Къанатлыла бир бирлерин джокълайла.

Къарачай, черкес, орус, погъай, абаза —
Сен барын да бир юйюрлей кёресе,
Ёдем тауда тюгенмезлик бузгъа база,
Салкыш сууну барына да бересе.

Ата джуртда кёб сууланы ичинде
Сууларыны эм тазасы боласа,
Джангы джашау къурауланы ишинде
Артха къалмай, алгъа ёте бараса.

Джангы джашау чакъыргъанлай тюзлеге
Ёски орнунга къарамайын къоярса.
Кенг тюзледе сен керекли джерледе
Тау суунгу шоркъ-шоркъ эте къуярса.

Джел ургъанлай-тенгиз кибик чайкъала,
Ёсерикле бу джерде сабанла,
Кюз ортада алтыч кибик саргъала,
Бюртюклерин кёлтюрелмей будайла.

1950.

Джазгы джер

Джаз башында джибгил тартыб санынгы,
Сен джюджек этген гурт тауукъча кёбессе.
Тулпар ёшюн ашыкъмай терен солуй,
Тылпыуунгу кенгге джая тебрейсе.

Джангы чыкъгъан джюджеклеца тюклениб,
Кёбедиле тал терекде чирчикле,
Джан салалла ханс агъач да къалдырмай,
Джазгы сютден чомарт къызгъан эмчекле.

Ёмюрлюкден сен бир кибик турсанг да,
Джаз башында хар джыл сайын джангыса.
Эски тешиб, джангы кийиб джашнасанг,
Джангылыкъны хурмет салгъан тангыса.

Кюн да джаз башында хурметли танга
Алтын чачын тозуратыб чачады.
Санларында къан тамырча джюрюген
Сууларынгы буз тюбюнден ачады.

Ханс агъач да тамырларын терениге
Иедиле джазгъы сютню ичерге,
Андан тоюб, шатык болуб санлары
Джашнай-джашнай кенг сыртынга ёсерге.

Ол кёзюуде тау сыртлада, тюзледе
Сюеме джер ауазгъа тынгыларгъа,
Шууулдагъан, шоркъулдагъан кёб тюрлю
Аны джазгъы джырларын ангылатыргъа.

Джаз келсе уа гокга хансны кёрме,
Джангы уяныб, джап кирпикле ачханын,
Танг башында джууунур деб ол чыкъда
Чууакъ кече кюмюш сууун чачханын.

Алакёз

Чокъуракъ суулу кёксюл кёлта,
Ала кёзлеринг ышара.
Къуш къанатлача узун кирпикл:
Ала кёзлени джашыра.

Аяз къакъгъанлай, кёлчайкъалгъанча,
Ала кёзлеринг ойнайла.
Джюрек тынчлыкъны алыб бошала,
Энди джукъларгъа кьоймайла.

Хурзук тюбюнде гокга хансланы
Сен эгечлери боласа.
Оюнда, иште, къызла ичинде-
Хар джерге хурмет саласа.

Чакъгъан хурмача кече тюшюмде
Кёзюмю аллында тураса.
Мен айдан саугъа алыб берирем,
Сени кёлюнге джараса.

Джаз суудан толгъан тал чыбыкча,
Субай санларынг ийиле.
Ариу бойнунга джохар чачынг
Бурма булутча тегюле.

Сен акъ маралгъа бир бек ушайса
Ол сени ананг болурму.
Мен сени тилей анга уа барсам
Кет деб къоярыкъ болурму.

Кезюмю ачыб къайыта къыссам,
Ала кезлени керюрме,
Сени табмасам, гокга ханслагъа
Сенсе деб салам берирме...

Теберди суууна

Таула башында кѳушла сызгѳыра
Ёзенде ойнайла кийикле.
Эки акѳ ёшонюн кѳкге тиреб
Минги Тау чыгѳад мийикге.
Акѳ ёшонюнге бурма булутла
Келиб кѳсналла узакѳдан,
Аны кѳучакѳлаб кѳоюб кетерге
Кѳзлери кѳыймайд тансыкѳдан.
Таула тизгини кюмюш хазырла
Тау ёшонледе джаналла,
Ала кюйюзча ёсген чегетле
Таула тюбюнде чагѳалла.
Былай джерледен джылтырай чыгѳыб
Кѳарачай таба агѳаса.
Чегет шууудай, сен да шоркѳуддай
Бир хапарланы айтаса.
Мен тынгыласам кѳатынга барыб,
Эсим кетеди сѳзюнге.

Джууаб излеб да бир кёб къарайма
Кёблени кёрген кёзюнге.

Мен джюрегими къууанч тауушун
Сени ауазында излейме.
Къаламны алыб, къагъытха тарга,
Сени ючюн аны билейме.

Нарат терекле ариу шууулдай
Ёзенинг салкъын тартады.
Сени бойнунда аиры мюйюзлю
Кёксюл буу тоюб джатады.

Кюйген сабаннга джауум джаугъанча
Саулукъгъа алайд джарауунг,
Ана къолуча ауруб келгеннге
Алайды сени къарауунг.

Анам джырлаучу бешик джырлача
Къонгурау кибиб ауазынг,
Балагъа татлы ана тилича
Джюрек сылайды аязынг.

Минги Таудангъы ёхдем ёшюнден
Минг-минг джылланы агъаса.
Ёзен зынгырдай, сен да шоркъулдай,
Къарачай джырла согъаса.

Газетле

Тизгинледен мингле бла джюрекленн
Чыгъадыла кѣб тюрлю ауазлары,
Харифледен тартздыла тохдамайыш
Заманны белгили аязлары.

Хар кюн сайын ол аязла-ауазла
Кирелле шыбырдашыб юйлеге,
Келтирелле къанат таууш космосдан
Белгича унутулмаз кюнлеге.

Мен сюеме ол ауазла айтсала
Ёхдемлик адам ишни юскюнден.
Адам баласы джулдузла джанында
Къушча къанат къакъгъанын кючлюден.

Андан сора да газет тизгинле бла
Кирсинле алгъыш болуб юйлеге,
Ушагъы будай сабанны джелле бла,
Джырлары бал чибинни гюллеге.

Джыламасынла газетни бетлери
Айтыб адам адамны эзгенин.
Урушну тютюню джерге джайылыб
Аны замансыз джашау юзгенин.

Газет тизгинле джаз кюн таякълача,
Джарыкъ берсинле адам кёзлеге.
Алыб окъугъанла джашауну кёрюб,
Къууаныр кибик насыб сёзлеге.

Б А Ш Л А Р Ы

Ал сёзю орнуна	3
Ленинге	5
Кёзле	7
Къайтама дагъыда санга	9
Эитда санга	12
Низами	14
Тиширугъа	15
Къобан	17
Сен джангы атхан кёксюл тангдан	19
Джюджекчикле	20
Джазгъы назмула	21
Чууакъ кече	22
Адам кёлю	24
Санга	26
Тау къайын терек	28
Кюн аллында терекле	30
Булутла	32
Ахматчыкъгъа	35

Мухтарчыкъ	37
Акъ кёгюрчюн	38
Турнала ,	40
Къобан	42
Джазгы джер	45
Алакёз	47
Теберди сууна	49
Газетле	51

Каракетов
Юсуф Джамболатович

ГОРНЫЕ УЗОРЫ

Стихи
на карачаевском языке

Редактор Н. М. Кагиева.

Художник В. И. Бекстов.

Художественный редактор Д. Х. Кубанов.

Технический редактор Г. М. Потькалова.

Корректор Р. А. Ижаева.

Сдано в набор 3-ХII-1964 г.
Подписано в печать 7-VI-1965 г.
Формат 84 x 108 1/64. Физ. п. л. 0,875.
Усл. п. л. 1,43. Уч.-изд. л. 1,13.
ВУ 21638. Тираж 500 экз.
Заказ 5946. Цена 6 коп.

Ставропольское
книжное издательство.
Черкесская типография,
Черкесск,
Комсомольская, 31.

ДЛЯ ЗАПИСИ И СЧЕТОВ

СТАВРОПОЛЬ
УНИВ.
КОНТРАКТОВ
И ПЕРСОНА
1943